

БОРИС АПРИЛОВ

МАСА С БЯЛА ПОКРИВКА

Решава да поседне, крайно време е. Едва ли усеща някаква особена умора, вероятно е, че нещо го примамва към този П-образен площад, отворен към залива. Как се именува площада, не му е известно, езикът на тази страна му е чужд, макар че много от неговите думи са проникнали в паметта му от науката. Площадът се очертава от фасадите на няколко хотела; поне два от тях са с международна известност. Приземните етажи на хотелите са отворили широки гърла, от тях върху тротоарите и асфалта се изсипват порои от столове. Столовете на всеки хотел са оцветени различно, масите също – в тази територия не остава сантиметър празно пространство, не бива да има, поне през сезона. Сега е краят на март, топло е, има и слънце, но морето блести с някаква студена закана, насъбрана от зимата.

Оглежда се. Столовете са безброй и само няколко от тях са заети. Сяда. Не знае на кой хотел е клиент, може би е попаднал не на мястото си и цените подир малко ще го уплашат. Исква да не се вълнува и ако е възможно да се поосвободи от комплекса на провинциалиста. Край на този страх, че може да бъде нокаутиран с голяма сметка.

Обръща гръб на фасадите, такъв е и смисълът на посядането – човек да погледа морето. Морето, естествено, е зад булеварда, където в двете посоки с дивашка разюзданост беснеят автомобили и мотоциклети. Шумът заедно с газовете и дима го блъскат в лицето; да се стърчи тук е нездравословно, но къде-къде по-добре от вътрешността на града, там е преизподня. Тук е специално кътче за самотници и мълчаливци по принуждение. Вълнуват го тези хотели гиганти зад гърба му, това е архипелагът на вечерното облекло, тихите стъпки, мекото подрънване на прибори, позастоял хлад в старинни апартаменти, където понякога повишава тон само отварянето на шампанското. Е, той си представи и тава, да речем, как Сократис е повръщал в мивката или как Мирна Лой е запращала тампона си в клозетната чиния и е създавала главоболия на чистачите. Туй породил сякаш сардоничното му усещане за превъзходство, но то се стопи скоро след появата на сервитьора.

Сервитьорът изгря при най-отдалечената маса и клиентът, за когото става дума тук, го оприличи на знака за удивление, а след малко, дявол знае как, напомни му за балада; той олицетворяваше легендарното минало на една действителност, на баснословни богаташи, които хвърлят много пари на масата, а сега какво – клиентът, за когото става дума тук, ще му поръча баналното уиски с лед. Да, у него келнерският синдром е вкоренен за вечни времена, не може да го избие с нищо и най-малко с едри бакшиши. Проследи го с крайчеца на погледа си. Сервитьорът се спря. Нещо бе привлякло вниманието му. Наведе се между масите, после се изправи и се върна. Тази подробност сякаш внесе известно успокоение у клиента; той отново погледна морето и забеляза, че в целия залив е закотвена една-единствена лодчица с мачта. Фучащите наляво и дясно автомобили закриваха и разкриваха лодчицата, но мачтата оставаше да стърчи над тях.

Колко много маси и столове, колко бели покривки – застланата маса може да зачертае тежестта на необяснимото настроение, върху покривката пониква чашата и ето, човекът съгражда своя вал, отбраната си, в крайна нужда решава да мине в настъпление, но в почти всички случаи дава покой на съзнанието си. През този мост лесно се минава към миналото, от натрупаните години се извлича някакъв хубав момент, да речем нещо с жена... Аха, започва да разбира, на него му се изяснява защо вече пътешествията му зад граница са изпълнени само с мъглява сладостна сивота. Те не съдържат главното – екстазът на разменените погледи, златото на полуусмивката, стихийната младежка дързост да излаещ спонтанно “хелюу” срещу вибриращото под

усмивката бюстче. Няма ги тия неща, повече не си участник във всеобщото улично съзаклятие; ако някой ти обърне внимание, ще се окаже я търговче-количкар, я просяк. Какво ти остава? Храмовете и музеите. Но съзнанието не е приригало за тях, не ги желае, паметта е отслабнала, не иска повече информация, къде ще струпаш видяното, за кого, колко ти остава до края? Остава ти настоящето, тези рафинирани моменти край масата, епичните битки с келнерите и стремежа да се измъкнеш достойно от схватките.

Противникът, с когото му предстоеше да кръстосва шпаги в дългоочаквания двубой, излезе повторно от ресторанта. Този път носеше малка чинийка. Като се движеше, той сякаш рисуваше във въздуха с походката си; към него се приближаваше не човешка фигура, а мура. Интересно, сервитьорът и този път се наведе между две от крайните маси. Като се изправи, ръката му се оказа празна, чинийката я нямаше. Клиентът изпита нужда да запали цигара. Измъкна пакета от джоба на спортната си риза. Сервитьорът се пречупи, в ръката му проблесна запалка. Доколкото се простираха сведенията на клиента, това противоречеше на големия етикет, противникът проявяваше спрямо него демократизъм и го подценяваше; рутината беше направила върната си психологическа преценка.

Всмукна първата глътка дим и погледна двуметровия великан. По него нямаше грам излишно тегло, но най-отгоре беше нещо сгрешен – лицето му бе направено от бебешка кожа, която се изтъняваше най-много при закръглените бузки, с други думи, великанът носеше вместо глава кофичка, бебешката главичка не пасваше особено на тялото. При ръцете работите стояха по-добре, изглеждаха по-млади за годините си, с тънки пръсти и два силно златни пръстена, единият от тях – целомъдрена брачна халка, готова да разкаже история за спокойно, може би набожно семейство с традиции.

– Аз също съм психолог – след като видя смут в лицето на човека, който рядко се смущава, клиентът продължи на английски. – Нещо неприятно у дома?

(Трик за такива случаи, навсякъде винаги има по нещо неприятно.)

– Да, господине. Как познахте?

– Има ли място на света, където да не сте били?

– Много места, господине – Клиентът изрази с лицето си нещо прилично на недоверие и сервитьорът продължи: – Канада например, източната част на Африка с Мадагаскар, Русия...

Замисли се. Но преди той да продължи, клиентът избърза:

– А къде се задържахте най-дълго?

– Кони Айлънд, господине; Ню Йорк. Имахме фургон, в него ношувахме и сервирахме гръцки яхнии. Жена ми ги прави сполучливо.

Английският на сервитьора се оказа далеч по-добър, това накара клиента да запита: – И колко години там?

– Шест.

– А като моряк?

– Векове; проникнах навсякъде.

– Готвач?

– Разбира се. – Голямо чудене. – Вие португалец ли сте?

– Българин.

– Така ли? Трябва да ви кажа, че харесвам България.

– Защо?

– Не знам. Варна, Бургас...

– Нахранихте ли го?

Бибешкото лице с безупречно бялата косичка се стресна:

– Разбрахте ли?

– Видях... Струва ми се, че тук лесно бих изпил едно уиски с лед. Балканска доза обаче.

– Разбира се, господине. Денят е хубав, слънчев.

Стори му се, че се бе държал драстично и много жестоко с човека. И всичко заради пустите му комплекси на бедняка.

Автомобилите вилнееха на булеварда, но шумът им сега не го блъскаше толкова силно в лицето; необяснима топлина прониза залива; кристалите на леда кръстосваха хаотично ограниченото пространство на кристалния съд; фасадите на хотелите му се усмигнаха, чашата му се стори прекалено чиста.

– Жена ми е много болна, господине. Никога не съм предполагал, че артритът е толкова ужасно нещо.

– От него страда и професор Барнард – отвърна клиентът. – Вече толкоз години не оперира.

На отдалечена маса седнаха жени с панталони и камери. Исполинът се насочи към тях. Клиентът ощипа един леден кристал с машичката и го пусна в чашата; помисли малко и добави втори. Отпи първата глътка. Фасадите на хотелите му се поклониха. Някой дръпна чорапа при глезена му. Погледна към крака си. Малко сиво котенце измечи. Устичката му се отвори и той видя розовото му езиче.